

**PODKLAD PRO JEDNÁNÍ ZASTUPITELSTVA MĚSTA
MNICHOVA HRADIŠTĚ dne 16.12.2020****Spolupráce s Nadačním fondem Škoda auto a Židovskou obcí (Židovský hřbitov v Mníchově Hradišti)****Předkládá:** Mgr. Ondřej Lochman, Ph.D., starosta města**Zpracoval:** Aleš Rychlý**Projednáno:** Muzeum**Vyjádření odboru FŠO: ---****Návrh usnesení:**

Zastupitelstvo města deklaruje zájem spoluúčasti na úpravách židovského hřbitova v Mníchově Hradišti ve spolupráci s Židovskou obcí v Praze a Nadačním fondem Škoda Auto.

Z: starosta města

T: 31.12.2020

Důvodová zpráva:

Vedení města dlouhodobě usiluje o návrat pietního rázu židovského hřbitova. V průběhu roku 2018 byla vytvořena studie na revitalizaci tohoto prostranství a byla prokonzultována s ŽO a také v komisi LAMUZ na zasedání 26. 9. 2018. Finální schválení této studie je v plánu na leden 2021 po konzultacích s Židovskou obcí v Praze. Ta tyto úpravy velmi vítá. V předchozích letech probíhala v lokalitě postupná revitalizace lesoparku a v okolí hřbitova (pěšiny, sanace skal, oprava zdi a rekonstrukce schodů).

O záměru s dozvěděl Nadační fond Škoda auto a deklaroval zájem spolufinancovat tento záměr (nyní v prosinci přislíbena částka 200 tis. na vstupní náklady, po shodě na záměru s ŽO a NFŠA).

Níže vyjádření jednotlivých zúčastněných na záměru navrácení pietního rázu židovskému hřbitovu.

Vyjádření rady města: Rada města doporučuje zastupitelstvu města deklarovat zájem spoluúčasti na úpravách židovského hřbitova v Mníchově Hradišti ve spolupráci s Židovskou obcí v Praze a Nadačním fondem Škoda Auto.

Vyjádření FŠO: není relevantní

Vyjádření tajemníka Federace židovských obcí JUDr. Tomáše Krause:

Federace židovských obcí velmi vítá projekt revitalizace židovského hřbitova v Mníchově Hradišti. Zcela zapadá do celkového úsilí rehabilitovat a udržovat kulturní dědictví židovské komunity v Čechách a na Moravě.

Při postupu záchranných prací je vždy třeba respektovat židovské náboženské předpisy. Podle nich je zásadní, aby nebyla porušena hrobová místa, protože podle židovských náboženských zákonů („halacha“) patří tomu, kdo je zde pohřben. Tím se zásadně liší od obecných zákonů o pohřebnictví (včetně nedávno přijaté novely), kdy je možné po určité době s hroby manipulovat, nebo je dokonce rušit. To v našem případě není možné. Z tohoto důvodu je také nepřípustné provádět na území hřbi-

tovů, kde jsou hroby, zemní práce. Ne vždy je však jasné, v jaké ploše hřbitova se samotné pohřebiště nachází. Často chybí náhrobní kameny a v mnoha případech byl hřbitov místní Židovskou náboženskou obcí založen či rozšířen tak, aby se zde dalo pohřbívat po celé 20. století. K tomu již kvůli známým tragickým historickým událostem nedošlo a určitá část hřbitova tak může být volná.

V takovém případě lze doporučit provedení citlivých sond terénu. Co se týče náhrobních kamenů, z náboženského hlediska nemají takový význam, jako hroby samotné, je však žádoucí jejich dokumentace, a to jak těch nejstarších, tak těch nejnovějších. Je to svým způsobem kronika místní židovské komunity, která zanikla a jejíž ostatní prameny, především písemné, byly většinou zcela zničeny.

Každopádně je FŽO vždy připravena na záchraně a revitalizaci židovských hřbitovů spolupracovat.

Vyjádření správce židovského hřbitova Ing. Mojmíra Malého:

Děkuji Tomášovi za přehledné shrnutí náboženských aspektů, na které je v rámci obnovy nutné brát zřetel, a především zástupcům města Mnichovo Hradiště a NFŠA, kteří se rozhodli převzít břímě financování a organizačního zajištění celého projektu. Je skvělé, že již byly započaty úvodní kroky. K nim bych si nyní dovolil stručný komentář.

Geodetické zaměření hranic hřbitova, resp. hranic pozemku, je samozřejmě důležité, mj. musíme znát přesné hranice toho, čím disponujeme, neméně důležité je však pro nás přesné vytyčení průběhu původní ohradní zdi. Tato zeď hřbitov původně vymezovala vůči svému okolí a fyzicky od sebe oddělovala pozemek hřbitovní a nehřbitovní. Domnívám se, že právě k tomu by nám mohl dobře posloužit geofyzikální průzkum. Předpokládám, že by mohl naznačit i polohu ležících náhrobků, případně jejich shluků, záleží však na tom, jakým způsobem probíhala „úprava“ hřbitova před zavážením. Jak uvádí ve svém vyjádření zástupce SPPOP stř.Č. Jaroslav Herout, „plocha hřbitova byla zavezena silnou vrstvou hlíny a částečně se přeměnila v živelnou skládku“. Nelze tedy vyloučit, že výsledky průzkumu nebudou moci být v tomto směru uspokojivé.

Pokusil jsem se provést rychlou rešerši dostupných archivních zdrojů a mohu konstatovat, že se dochovalo nezanedbatelné množství fotodokumentace. Nenarazil jsem na existenci žádného podkladu, dle kterého by v prostoru hřbitova bylo možné alespoň s jistou mírou pravděpodobnosti identifikovat místa neobsahující ostatky pohřbených (vyjma půdorysu bývalé hřbitovní budovy), ale jak právě starší fotografie naznačují, hřbitovní pozemek byl náhrobky zaplněn z velké části. S ohledem na to bude zřejmě nutné záměr případného vyzvednutí a prezentace náhrobků ještě bedlivě uvážit. Pokud se k tomu odhodláme, bude užitečné do vlastních prací zároveň zapojit státní památkovou péči a archeology.

V zájmu dalšího postupu bych nyní doporučoval co nejdříve vyhledat a shromáždit maximum fotografií z doby před likvidací hřbitova – viz příklady v příloze a např. tyto zdroje:

www.znicenekostely.cz

<https://pastvu.com/p/290066>

Fotografie nám při plánování pietních úprav mnohé napoví, a kromě toho by se mohly stát těžištěm obsahu budoucího informačního panelu. Nemusí být na panelu ani umístěné, postačí, když se návštěvníkovi zobrazí po načtení QR kódu.

Druhou důležitou oblastí, na kterou je třeba se zaměřit (a to již nemusí být v prvním sledu), je zjištění a shromáždění jmen a osobních dat pohřbených. Něco lze zjistit z úmrtních židovských matrik, v židovském muzeu v Praze je ve fondu ŽNO Mladá Boleslav pro Mnichovo Hradiště k dispozici původní hrobová kniha (bude však asi zachycovat jen část z celého období pohřbívání) a dvě pokladniční knihy. Něco by možná bylo možné přečíst z případně vyzvednutých náhrobků. Samozřejmě je žádoucí archivní složku MH, uloženou v Židovském muzeu, podrobně projít celou.

Přiložené materiály:

1. Studie revitalizace židovského hřbitova Mnichovo Hradiště
2. Zápis z online schůzky se zástupci ŽO a NFŠA

V Mnichově Hradišti dne 08.12.2020

Mgr. Ondřej Lochman, Ph.D.
starosta města